

Nærings- og handelsdepartementet
Postboks 8113 Dep
0032 OSLO

Vår saksbehandler
Ole Jacob Helmen
Tlf. 22 05 45 87

Vår dato
2003-09-10
Deres dato
2003-05-26

Vår referanse 1999/00393/026
Arkiv: 419-D10
Deres referanse

Høring. Forslag til ny minerallov.

Viser til departementets høringsbrev, og beklager at høringsfristen er oversittet.

Norges Bondelag vil gi uttrykk for at departementet og spesielt Bergvesenet i vesentlig grad har bidratt til at partene i prosessen har kunnet diskutere seg fram til løsninger i de omtvistede spørsmål. Dette har vært meget konstruktivt for alle berørte parter i prosessen ved at en spesielt har tatt hensyn til det skulle legges vesentlig vekt på grunneierinteressene, noe som ikke var tilfelle ved utarbeidelsen av lovforslaget i Ot.prp. nr. 35 (1998-1999).

I. En moderne språkbruk.

Norges Bondelag er enig med departementet i at begrepene skjerping, muting og utmål erstattes med begrepene leterett, undersøkelsesrett og utvinningsrett. Dette er nødvendig for å gi loven en mer moderne språkdrakt, slik at lovverket blir lettere tilgjengelig for brukerne av lovverket.

II. Mutbare og ikke-mutbare mineraler.

Lovforslaget legger til grunn at en opprettholder skillet mellom de mutbare (tilhører staten) og ikke-mutbare (grunneiers) mineraler som i dagens lovgivning. Norges Bondelag er enig i at dette skillet opprettholdes. Norges Bondelag forutsetter at det etter forslaget skjer en kraftig økning av års-avgiften til grunneier, fra en promille til en prosent, ved uttak av de mutbare mineraler.

Norges Bondelag er videre enig med departementet i at rettigheter til ikke-mutbare mineraler forutsetter at det inngås avtale med grunneier, men med mulighet også for å kunne benytte ekspropriasjonsinstituttet.

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse: PB 9354 Grønland. 0135 Oslo	Besøksadresse: Schweigaardsgt. 34c Oslo	Telefon: 22 05 45 00	Telefaks: 22 17 36 68	E-postadresse: bondelaget@bondelaget.no	Internett: www.bondelaget.no
Norges Bondelag Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 939678670 Org.nr.: 985063001 MVA	Bankkonto: 8101.05.12891 Bankkonto: 8101.05.91392			

Vår dato
2003-09-10

Vår referanse
1999/00393/026

Norges Bondelag er videre enig i at definisjonen av de mutbare mineraler (gull, sølv, kobber, tinn osv.) framgår av loven, mens de ikke-mutbare avgrenses negativt.

Vi er også tilfreds med at de tidligere foreslåtte reglene om registrering av grunneiers mineraler ikke lenger skal omfattes av lovforslaget, men i stedet omfattes av en standardkontrakt mellom partene, jf. forslaget til en slik prosess fra Norges Bondelag.

III. Leterett og undersøkelsesrett av ikke-mutbare mineraler.

Norges Bondelag er enig med departementet i at for å få noen interessert til å foreta leting og undersøkelser av grunneiers mineraler, er det nødvendig for disse å ha en form for sikkerhet i å få tilgang til de aktuelle arealene og sikre sine investeringer.

Norges Bondelag oppfatter lovforslaget slik at det skal være fri leterett for alle mineral kategorier, dvs. både grunneiers mineraler (ikke-mutbare) og statens mineraler (mutbare). Definisjonen av fri leterett begrenses til å gjelde arbeider i overflaten, og kun enkle prøver og geofysiske målinger. Dessuten vil leteretten omfatte enkle inngrep med håndredskaper, samt ta med seg håndprøver, jf. høringsbrevet s. 20. Kjerneboringer og alle typer sprengninger skal ikke omfattes av leteretten, men av undersøkelsesretten som forutsetter avtale, eventuelt ekspropriasjon, med grunneier. Før leting foretas, skal grunneier/bruker varsles, dersom dette ikke vil være uforholdsmessig tyngende.

Lovforslaget innebærer altså en utvidet leteadgang for de ikke-mutbare mineraler for å stimulere til økt aktivitet for mineralnæringen, mens en for de mutbare mineraler får en innskrenkning av leteretten ifh. til gjeldende lovverk. Med den begrensning som ligger i lovforslagets definisjon av inngrep i grunnen, og at grunneier selv også må antas å ha interesse av at mineraler avdekkes på sin grunn, har Norges Bondelag ingen merknader til forslaget.

Norges Bondelag er enig med departementet når det i høringsbrevet s. 19-20 legger til grunn at dersom leteren ønsker seg en prioritet til eventuelle drivverdige mineraler, må vedkommende over i undersøkelsesfasen. Norges Bondelag er enig med departementet i at dersom en ikke kan oppnå frivillige avtaler med de berørte grunneiere, må erverv av rettighet til undersøkelse i så fall må skje via ekspropriasjonsinstituttet. Det er dette som er den normale framgangsmåten for erverv av areal og rettigheter etter prinsippene i oreigningsloven av 1959.

IV. Prioritetsspørsmål.

Norges Bondelag er enig i prinsippet om at den som har fått førsterett til undersøkelse etter avtale med grunneier, eventuelt via ekspropriasjon, også bør ha prioritet for utvinning pga. alle investeringer og risikoer som er tatt for gjennomføring av prosjektet. En forutsetning for en slik førsteprioritet for undersøker, er at grunneier da selvsagt er tilbudt vederlag etter markedsvilkår for ressursen, jf. nedenfor om erstatningsutmålingen.

Det kan imidlertid tenkes tilfeller hvor også grunneier i ekspropriasjonstilfellene, bør kunne gis adgang til å kunne delta i utvinningsfasen. Det bør derfor vurderes en adgang i

Vår dato
2003-09-10

Vår referanse
1999/00393/026

lovverket til kunne pålegge utvinner en plikt til at grunneier gis rett til å kunne tre inn som deltager i utvinningen.

V. Erstatningsutmålingen.

Departementet legger til grunn at hensynet til grunneier vil bli ivaretatt i en ekspropriasjonssak ved at prisfastsettelse skal skje på markedsvilkår. Departementet viser i den sammenheng til prinsippene nedfelt i vederlagsloven av 1984.

Norges Bondelag viser til de synspunktene som vi har gitt uttrykk for tidligere overfor departementet i brev av 11.6.-02 vedrørende anvendelse av påregnelighetsprinsippet i vederlagsloven og Fosendommen, jf. følgende sitat s. 4:

”Dersom prinsippet i Fosen-dommen også blir lagt til grunn i mineralloven, får grunneier ingen andel av verdien av ressursen som mineralutvinner får ekspropriere. Norges Bondelag er uenig i at dette prinsippet legges til grunn når private næringsinteresser utnytter ressurser fra private grunneiere. Dette forhold må fortsatt være undergitt den frie avtaleretten slik ordningen med dagens royalties innebærer. Det må derfor presiseres i loven, eventuelt i forarbeidene, at prinsippene i Fosendommen ikke skal være anvendelige for industriens uttak av mineraler på privat grunn.”

Det må derfor presiseres at det påregnelighetsprinsipp som ligger til grunn for Fosendommen **ikke** kommer til anvendelse i mineralloven, i det en grunneier i så fall ikke ville få noen andel av den verdien som en mineralutvinner får ved å ekspropriere ressursen.

Det må derfor presiseres at ressursen må verdsettes til hva som er gjennomsnittlig markedsverdi i landet generelt sett for utvinner, dvs. uavhengig av hva en ekspropriet ut fra påregnelighetsprinsippet må finne seg i av verdireduserende element og begrensning i grunneiers rett til erstatning.

At ovennevnte verdsettingsprinsipper imøtekommes fra departementets side i lovproposisjonen, er selvsagt en forutsetning for at Norges Bondelag kan akseptere at det i avståelse til undersøkelse også ligger en føring om at undersøker skal få avstått til seg retten til også å drive ut forekomsten, jf. ovenfor om prioritetspørsmålet.

Norges Bondelag mener at årlig avgift fortsatt skal følge som en rettighet til grunneiendommen. Norges Bondelag kan derfor ikke se behov for endring av prinsippet om at årlige erstatninger følger eiendommen.

VI. Opprydningsplikt.

I høringsbrev til Næringskomiteen av 17.11. - 99 hevdet Norges Bondelag følgende vedrørende daværende forslag i Ot.prp. 35 (1998-1999) til opprydningsplikt (§ 46):

”Bestemmelsen pålegger undersøkeren og konsesjonæren en plikt til å foreta en forsvarlig opprydding av området ved konsesjonstidens utløp. Dette forutsetter

Vår dato
2003-09-10

Vår referanse
1999/00393/026

imidlertid at selskapet ikke er gått konkurs i denne perioden, samt at selskapet har tilstrekkelige økonomiske ressurser til å foreta en kostbar opprydding.

I en konkurs-situasjon for selskapet blir grunneier sittende igjen med alle problemer som selskapet har påført han/hun. Bestemmelsen gir derfor en meget utilfredsstillende sikkerhet for grunneier i de situasjoner hvor selskapet går konkurs i løpet av driftsperioden.

Det må derfor etableres et sikringsfond som betingelse for konsesjon overfor selskapet, eller at staten påtar seg et solidarisk ansvar for opprydding sammen med konsesjonsinnehaveren. ”

Norges Bondelag er enig med departementet i at dette forhold på ingen måte kan løses tilfredsstillende via avtale mellom tiltakshaver og grunneier for å ivareta de samfunnsinteresser som gjør seg gjeldende i en slik situasjon.

Norges Bondelag mener derfor det er stort behov for en finansiell garantiordning som innebærer et sikringsfond som betingelse for konsesjon, eller at tiltakshaver og staten blir solidarisk ansvarlig for opprydding i en konkurssituasjon. Som motstykke til at staten tar grunneierinntektene for de mutbare mineralene på privat grunn, bør staten derfor bidra til en slik finansiell ordning sammen med minerallnæringen. En slik ordning kan også kombineres med forslaget om at staten får pant i et bankinnskudd som virksomheten pålegges å avsette årlige midler til.

Det er av avgjørende betydning både for de berørte grunneiere og lokalsamfunn at det blir etablert garantiordninger som blir effektive i en konkurssituasjon. Dersom det ikke lar seg gjøre å etablere en slik ordning, vil berørte grunneiere og lokalsamfunn naturlig nok være svært usikre på om de i det hele tatt bør tillate utvinning innenfor sine områder.

Med hilsen

Knut Hoff

Ole Jacob Helmen

Gjenpart:
Bergvesenet